

VLASTIVĚDA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, organizační a časové vymezení

Vyučovací předmět Vlastivěda je realizován ve 4. a 5. ročníku ve vzdělávacím oboru Člověk a jeho svět po 2 hodinách týdně. Zahrnuje učivo zeměpisné a historické, které navazuje na poznatky z Prvouky. Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět je rozdělen na pět tematických oborů. Ve Vlastivědě pro 4. a 5. ročník se uplatňují tři okruhy:

- Místo, kde žijeme
- Lidé kolem nás
- Lidé a čas

Při realizaci tematických okruhů vycházíme z reálných životních situací a co nejvíce je vztahujeme k životním zkušenostem žáků.

Vzdělávání v předmětu Vlastivěda směřuje k:

- praktickému poznávání regionu, kraje z dostupných zdrojů s důrazem na dopravní výchovu
- postupnému získávání základních zeměpisných údajů o České republice a Evropě
- orientaci a práci s mapou, jejímu užití v životě
- seznámení žáků s významnými etapami našich národních dějin
- pochopení událostí v čase
- rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech
- kulturnímu a tolerantnímu chování
- seznámení se základními povinnostmi, právy a problémy společnosti
- výchově občana demokratického státu
- postupnému rozvíjení národního cítění a vztahu k naší zemi
- propojování místních historických, zeměpisných a kulturních informací
- vyvolání zájmu žáků o minulost, o kulturní bohatství regionu a celé země
- vzájemné úctě, pomoci, snášenlivosti
- utváření si pracovních návyků při skupinové práci i individuálních činnostech

Formy a metody práce podle charakteru učiva cílů vzdělávání:

- vyučovací hodiny s činnostním učením
- výkladové hodiny propojené vhodným obrazovým materiálem, demonstračními pomůckami, oporou názorem
- skupinové vyučování s odbornou literaturou, s prací s mapou,...
- návštěvy muzeí, výstav, významných historických míst a památek nejen v regionu
- účast na výukových programech dalších vzdělávacích zařízení
- vycházky s pozorováním
- projektové vyučování

Pomůcky:

Časová přímka, ilustrace, fotografie, videa, časopisy, odborná literatura, encyklopedie, internet, kompas, mapa, suvenýry, plánky, globus,....

Předmět Vlastivěda souvisí se všemi vyučovacími předměty:

- **Čj:** vyprávěn vlastních zážitků z prázdnin, využití čítanek uměleckými historickými články a jejich následná dramatizace, individuální literární ztvárnění, lidová slovesnost, krajové dialekty, krásná literatura, pověsti z regionu a kraje, ...
- **M:** časová přímka a práce s ní, měřítko mapy, měření teploty, vyplňování tabulek, slovní úlohy z historickými tématy, o České republice, cestování,.....
- **Přv:** podnebí, počasí, ochrana životního prostředí, čtení informací přírodovědného charakteru map,....
- **Hv:** písně regionální, s texty zaměřenými na krajinu, historii, vztah k domovu, vlasti,...
- **Vv:** indiv. ztvárnění historických a zeměpisných témat, výroba vlastních plánek, map,...
- **Pč:** modely zeměpisného a dějepisného charakteru, státní symboly,....

Předmětem Vlastivěda prolínají průřezová témata:

OSV: osobnostní rozvoj – rozvoj schopnosti poznávání, seberegulace, sebeorganizace, kreativita, sociální rozvoj – poznávání lidí, mezilidské vztahy, komunikace, kooperace, morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti, hodnoty, postoje, praktická etika
Přínos pro vlastivědu:

- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
- utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci
- vede k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů

VDO: občanská společnost a škola – demokratická atmosféra a vztahy ve škole, , způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy, občan, občanská společnost a stát – občan jako odpovědný člen společnosti, práva a povinnosti občana, odpovědnost za své postoje a činy, principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – základní kategorie jejího fungování (spravedlnost, řád, norma, zákon, morálka)
Přínos pro vlastivědu:

- vede k otevřenému a aktivnímu postoji v životě
- vychovává k úctě k zákonům, rozvíjí sebekritiku, samostatnost
- přispívá utvářet hodnoty jako je spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance, odpovědnost

EGS: Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa, naši sousedé v Evropě, lidová slovesnost, zvyky a tradice národů v Evropě, objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa, státní a evropské symboly, jsme Evropané – Evropská unie

Přínos pro vlastivědu:

- utváří pozitivní postoje kulturní rozmanitosti
- pomáhá překonávat stereotypy a předsudky
- podporuje pozitivní postoje k tradicím

MKV: kulturní diference – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, poznávání vlastního kulturního zakotvení, respektování různých etnik v České republice, lidské vztahy – udržovat tolerantní vztahy jinými lidmi bez rozdílu kulturní, sociální, náboženské, zájmové a generační příslušnosti, předsudky a vžitě stereotypy, etnický původ – postavení národnostních menšin v ČR, projevy rasové nesnášenlivosti

Přínos pro vlastivědu:

- učí rovnocennosti všech etnických skupin
- učí uvědomování si svých verbálních i neverbálních projevů
- napomáhá uvědomování si vlastní identity a odpovědnosti za své jednání

EV: ekosystémy – les, vodní zdroje, moře, lidská sídla, základní podmínky života – voda, půda, přírodní zdroje, lidské aktivity a problémy životního prostředí – průmysl

MV: kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

Přínos pro vlastivědu:

- učí využívat média jako zdroje informací

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- žáci se učí práci s jednoduchým plánem
- učitel vede žáky k vyhledávání, shromažďování a následnému třídění informací
- učitel vede žáky k používání obecně platných základních termínů, znaků, symbolů
- učitel vede žáky k pozitivnímu vztahu k učení, aktivnímu přístupu k vyučování a tvořivé činnosti
- učitel žákům srozumitelně vysvětluje učivo

Kompetence k řešení problémů

- žáci řeší jednoduché problémy a postupně přistupují ke složitějším
- učí se pracovat s odbornou literaturou a jinými zdroji informací
- žáci spolupracují, vzájemně si pomáhají, radí
- učitel vede žáky k práci s chybou a umožňuje každému žákovi uspět

Kompetence komunikativní

- žáci vyjadřují své zkušenosti z každodenního života
- žáci formulují své názory a myšlenky
- učitel vede žáky k naslouchání a respektování názoru druhých
- učitel vede žáky k souvislému a kultivovanému projevu
- učitel vede žáky k vyjadřování rozmanitosti krajiny a estetických hodnot různými způsoby, používání časového sledu minulost, přítomnost, budoucnost
- učitel umožňuje žákovi prezentaci vlastních záznamů a získaných poznatků

Kompetence sociální a personální

- žáci spolupracují ve skupině, dodržují stanovená pravidla pro kvalitní společnou práci, vzájemně si pomáhají
- učitel vede žáky k odpovědnosti za stanovený úkol

Kompetence občanské

- žák respektuje názory ostatních a ocení tvořivý přístup ostatních
- žák pojmenovává významné události našich dějin, v České republice
- učitel vede žáky k pochopení práv a povinností žáka ve škole a mimo ni
- učitel vede žáky k sebehodnocení
- učitel vede žáky k respektu a ochraně našich národních tradic, kulturního a historického dědictví
- učitel vede žáky k aktivnímu zapojování se do kulturního dění

Kompetence pracovní

- žáci jsou seznámeni s pravidly bezpečného chování v alternativních prostorech pro výuku Vlastivědy
- učitel vede žáky k samostatnému plánování učení, dodržování pracovních postupů a užívání odborných termínů